

***E-serials collection management :
transitions, trends, and technicalities.***
**Ed. David C. Fowler. New York : Haworth
Press, 2004. 279 s. (The Haworth
Information Press : Serials
Librarianship). ISBN 0-7890-1754-7.**

Publikace vydaná nakladatelstvím Haworth Press v edici zaměřené na seriály a pokračující zdroje sleduje ve 13 samostatných příspěvcích problematiku tvorby fondů elektronických seriálů. Autory jsou knihovníci působící na několika amerických univerzitách a jedné univerzitě australské. Výjimkou je úvodní příspěvek, který nabízí pohled z „druhého břehu“, od představitelů firmy dodávající elektronické zdroje.

Před editorem Davidem C. Fowlerem, který také působí v jedné z amerických univerzitních knihoven, stál nesnadný úkol, jak pojmut řadu dílčích okruhů, které se elektronických seriálů v knihovnách týkají. Problematika je široká a navíc poměrně dynamická. Výsledek editorové práce je však poměrně uspokojivý. Řazení příspěvků vcelku vystihuje návaznost jednotlivých témat. Teoretické stati střídají konkrétní příklady z vybraných univerzit, na poměrně úzce specializované články navazují obsáhlejší pohledy zahrnující více souvisejících otázek.

Tři úvodní články představují jakýsi rámec celé problematiky. První z nich není psán knihovníky, ale již zmíněnými reprezentanty dodavatelské firmy Swets and Blackwell. Tato volba se jeví jako zdařilá, protože nabízí jiný než knihovnický pohled. Kromě obecnějších hledisek jsou v příspěvku nastíněny i problémy, které řeší dodavatelské firmy, což může být přínosné i pro pracovníky knihoven.

Druhý článek z úvodní trojice se zaměřuje na vydavatele, dodavatele a další zprostředkovatele přístupu

k elektronickým seriálům, a to z pohledu knihoven. Nabízí přehled výhod a nevýhod spojených s různými formami přístupu a snaží se nabídnout knihovnám metodickou pomoc při vlastním rozhodování.

První blok příspěvků je uzavřen přehledem výsledků ankety o **rozvoji fondů online zdrojů a jejich katalogizaci**, která proběhla mezi 92 americkými univerzitními a veřejnými knihovnami. Jednotlivé otázky se týkají dílčích problémů z obou zmíněných okruhů (rozvoj fondů, typy zdrojů, kontrola přístupu, zprostředkovatelé, zpracování v OPAC či jiných systémech, odlišení fyzické formy, standardy pro zpracování). Odpovědi na otázky dávají tušit, že problematika elektronických online zdrojů je sice v knihovnách řešena, ale s různým důrazem a hloubkou. Chybí určitá sjednocující východiska, která by napomohla lepší orientaci v dané problematice.

Po článku o **kontrole přístupu** k elektronickým zdrojům (hesla či registrované IP adresy) se dostává ke slovu další související téma, a to vznik a fungování **konsorcií knihoven**. Článek zmiňuje důvody jejich vzniku a ukazuje způsob fungování konsorcia na konkrétním příkladě (OhioLink). Navazujícím tématem jsou **statistiky využívání elektronických zdrojů**, které představují pro knihovny mimo jiné výraznou pomoc při rozhodování o nákupu určitého zdroje. Pro vydavatele a zprostředkovatele není sledování statistik natolik významné, ale kvůli svým zákazníkům se jim věnují. V této oblasti hrají konsorcia velmi významnou roli při prosazování požadavků knihoven na sjednocení údajů o využívání elektronických zdrojů.

Potřebu dalších návazných služeb souvisejících s elektronickými dokumenty demonstruje případová studie z Californian University, kde je využíván vlastní systém pro monitorování nefunkčních přístupů k elektronickým zdrojům. Další otázky spíše technického rázu se týkají bu-

doucího uchovávání a zpřístupňování elektronických zdrojů. V článku k tomuto tématu je opět prezentován konkrétní příklad, tentokrát z australské Deakin University.

Pět zbývajících článků představuje směsici různých témat, jejichž návaznost již není tak zřejmá. Článek o **elektronických knihách** se snaží podat celkový přehled této problematiky, a to od otázek obsahu elektronických knih, zájmu uživatelů, technických charakteristik až k místu elektronických knih ve fondech knihoven. Trendy otevřeného přístupu (tzv. **open access**) k informacím jsou alternativní možností publikování a zveřejňování vědeckých informací, o které se v poslední době poměrně často diskutuje. V článku jsou popsány hlavní cíle této metody, programy na podporu systémů otevřeného přístupu a konkrétní, již realizované projekty. Spolupráci v oblasti elektronických zdrojů v severoamerickém regionu se věnuje další článek.

Tvorbou **databází** jako podpůrné nadstavby pro orientaci a správu elektronických seriálů se zabývají poslední dva články, založené opět na příkladech z praxe univerzit v Oklahomě a Utahu.

Závěrem lze konstatovat, že publikace nabízí poměrně ucelený pohled na problematiku elektronických seriálů v knihovnách. Vzhledem k typu publikace zde nejsou obsaženy nejnovější informace, jde především o obecný, nicméně poměrně zdařilý přehled vývoje v posledních letech. Určitou nevýhodou je jistá jednostrannost ve výběru konkrétních příkladů, které se soustřeďují výhradně na severoamerický, případně australský region. Minimálně evropské aktivity si v této publikaci mohly najít své místo a pro neamerické čtenáře by byly bližší a možná i přínosnější.

Petra Pěnkavová
Národní knihovna ČR
petra.penkavova@nkp.cz

